

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 330.341:005.334:338.439.02

JEL Classification: G34, D81, F23

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14\(47\).79-86](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14(47).79-86)

Н.С. Пітел, доц., канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Ю.В. Коровін, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Трансформація наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств в умовах глобалізації

У статті здійснено теоретичне осмислення трансформації наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств у контексті глобалізації. Метою дослідження є систематизація еволюції наукових підходів до трактування економічних ризиків інтеграційних процесів, а також виявлення ключових змін у розумінні їхньої природи, структури та ролі в забезпеченні стійкості функціонування акціонерних товариств у глобалізованому економічному середовищі. Акцент зроблено на необхідності формування цілісної теоретичної бази для подальшого аналізу ризиків корпоративної інтеграції.

У межах дослідження застосовано методи теоретичного аналізу, узагальнення, порівняння та систематизації наукових джерел. Проаналізовано класичні та сучасні теорії ризику, інституціональні та агентські підходи, а також концепції корпоративного управління, що пояснюють специфіку економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств. Виявлено зміщення наукового фокусу від вузького фінансового розуміння ризику до комплексного трактування, яке охоплює інституційні, управлінські, ринкові та транснаціональні аспекти інтеграційних процесів у глобалізованій економіці.

За результатами дослідження обґрунтовано, що трансформація наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції відображає ускладнення корпоративних структур і механізмів взаємодії акціонерних товариств у глобальному середовищі. Сучасні теоретичні підходи забезпечують більш адекватну ідентифікацію ризиків, пов'язаних із корпоративним контролем, агентськими конфліктами та втратою економічної ефективності інтеграційних рішень. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методологічних інструментів оцінювання економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств з урахуванням особливостей глобальних ринків і інституційного середовища.

економічні ризики, корпоративна інтеграція, акціонерні товариства, глобалізація, наукові концепції, трансформація економічної думки, корпоративне управління.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку глобалізованої економіки характеризується посиленням процесів корпоративної інтеграції, що проявляється у зростанні масштабів злиттів, поглинань, стратегічних альянсів та формуванні транснаціональних корпоративних структур. Особливу роль у цих процесах відіграють акціонерні товариства як домінуюча форма організації великого бізнесу, які акумулюють значні фінансові ресурси та беруть активну участь у міжнародному перерозподілі капіталу. Разом із цим розширення інтеграційних процесів супроводжується зростанням рівня економічної невизначеності та виникненням нових форм ризиків, що безпосередньо впливають на ефективність корпоративного розвитку та стабільність функціонування акціонерних товариств.

У науковому дискурсі економічні ризики корпоративної інтеграції традиційно розглядалися переважно з позицій фінансових втрат або інвестиційної невизначеності. Проте в умовах глобалізації ускладнюється структура корпоративних відносин, трансформуються механізми контролю, зростає роль інституційних і транснаціональних чинників, що зумовлює появу системних ризиків, які не можуть бути адекватно пояснені в межах класичних теорій. Водночас наукові підходи до дослідження економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств

залишаються фрагментарними та часто неузгодженими між собою, що ускладнює формування цілісної теоретичної бази для їх ідентифікації й оцінювання.

Зазначені обставини зумовлюють необхідність поглибленого аналізу трансформації наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств у глобалізованій економіці. Вирішення цієї проблеми має важливе наукове значення для розвитку теорії корпоративних фінансів, корпоративного управління та інституціональної економіки, а також практичну цінність для формування обґрунтованих управлінських рішень у сфері стратегічного розвитку та інтеграційної діяльності акціонерних товариств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі проблематика економічних ризиків корпоративної інтеграції розглядається в межах різних теоретичних підходів. У першу чергу, увага дослідників фокусується на економічних ризиках як багатовимірному феномені, що пов'язаний із невизначеністю прийняття управлінських рішень та їхніми наслідками для корпоративної генерації вартості. Зокрема, в одному з останніх досліджень запропоновано концептуальні підходи до управління економічними ризиками корпоративної інтеграції акціонерних товариств, у яких ризик розглядається як складне поєднання фінансових, операційних, стратегічних та репутаційних загроз (концепція була запропонована як систематизований підхід до ризик-менеджменту у контексті корпоративних об'єднань) [2]. У схожому руслі, інший науковий доробок обґрунтовує сутність економічної ризикології корпоративної інтеграції, підкреслюючи, що корпоративні об'єднання несуть значні ризикові компоненти, які потребують як класифікації, так і комплексного підходу до управління ними [4].

На міжнародному рівні також зростає інтерес до оцінювання ризиків у контексті інтеграційної діяльності. Наприклад, стаття, яка пропонує концепцію управління економічними ризиками корпоративної інтеграції акціонерних компаній, висвітлює загальні підходи до ідентифікації та менеджменту ризиків з урахуванням структурних змін у корпоративному середовищі та особливостей акціонерного управління [6]. Водночас у суміжних галузях менеджменту ризику існують роботи, що розкривають системний підхід до ризикології корпорацій як цілісних систем, що є теоретично релевантним для розуміння економічних ризиків у корпоративній інтеграції [5].

Водночас огляд наукових джерел виявляє наявність низки концептуальних прогалин. По-перше, значна частина досліджень зосереджується на окремих видах ризиків, зокрема фінансових або операційних, без належної систематизації їхніх теоретичних засад у контексті глобалізаційних трансформацій. По-друге, сучасні теоретичні підходи до аналізу ризиків корпоративної інтеграції недостатньо враховують специфіку акціонерних товариств як особливої форми корпоративної організації, що характеризується розпорошеною структурою власності, складними механізмами корпоративного контролю та наявністю агентських конфліктів, що обмежує аналітичну узагальненість відповідних моделей. Наявність зазначених теоретичних обмежень, а також потреба у формуванні цілісної концептуальної рамки ідентифікації економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств у глобалізованій економіці зумовлюють спрямованість і предмет дослідження у даній статті.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне узагальнення та систематизація трансформації наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств у контексті глобалізації, а також обґрунтування сучасної концептуальної рамки їх ідентифікації. Для досягнення поставленої мети у роботі передбачається аналіз еволюції наукових підходів до трактування корпоративної інтеграції та пов'язаних з нею економічних ризиків, узагальнення основних

теоретичних концепцій, виявлення впливу глобалізаційних чинників на трансформацію уявлень про ризиковість інтеграційних процесів, а також формування цілісного теоретичного підґрунтя для подальших досліджень економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств.

Виклад основного матеріалу. Корпоративна інтеграція акціонерних товариств у сучасній глобалізованій економіці виступає однією з базових форм структурної трансформації корпоративного сектору. Зазначені процеси реалізуються через злиття, поглинання, створення стратегічних альянсів і формування холдингових структур, що забезпечує консолідацію капіталу, розширення ринків діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності. Для акціонерних товариств інтеграційні перетворення мають особливе економічне значення, оскільки супроводжуються зміною структури власності, трансформацією механізмів корпоративного контролю та модифікацією системи управління, що безпосередньо впливає на розподіл економічних ризиків між учасниками корпоративних відносин. Місце корпоративної інтеграції акціонерних товариств у структурі глобалізованої економіки та її зв'язок із формуванням економічних ризиків узагальнено на рис. 1.

Рисунок 1 – Структурна позиція корпоративної інтеграції акціонерних товариств у глобалізованій економіці

Джерело: розроблено авторами

Подана на рисунку схема відображає взаємодію глобалізаційних чинників і внутрішніх корпоративних процесів, у межах якої формується логіка економічних ризиків корпоративної інтеграції. Глобалізація зумовлює інтенсифікацію руху капіталу, інвестиційних потоків і технологічних змін, що створює нові можливості для розвитку акціонерних товариств, водночас посилюючи конкурентний та інституційний тиск. У таких умовах корпоративна інтеграція використовується як стратегічний інструмент концентрації ресурсів, розширення ринкової присутності та формування синергії. Одночасно інтеграційні процеси трансформують структуру власності та механізми корпоративного контролю, що призводить до перерозподілу економічних ризиків між

учасниками корпоративних відносин. Поєднання зовнішніх глобальних впливів і внутрішніх організаційних змін зумовлює виникнення як потенційних економічних вигід, так і системних ризиків, пов'язаних із агентськими конфліктами, інституційною невизначеністю та можливими втратами стратегічного контролю, що визначає потребу в комплексному теоретичному аналізі корпоративної інтеграції акціонерних товариств.

Складність і багатовимірність економічних ризиків, що супроводжують корпоративну інтеграцію акціонерних товариств у глобалізованому економічному середовищі, зумовлюють необхідність звернення до еволюції наукових підходів до їх трактування. У різні періоди розвитку економічної науки ризики інтеграційних процесів інтерпретувалися крізь призму фінансових, управлінських, інституційних і поведінкових концепцій, що відображало поступове ускладнення корпоративних структур і механізмів взаємодії суб'єктів господарювання. Узагальнення зазначених трансформацій дозволяє систематизувати наукові уявлення про економічні ризики корпоративної інтеграції акціонерних товариств, що подано в табл. 1.

Таблиця 1 – Еволюція наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств

<i>Етап розвитку наукової думки</i>	<i>Теоретична база аналізу</i>	<i>Концептуальне розуміння економічних ризиків</i>	<i>Управлінські наслідки для корпоративної інтеграції</i>
<i>Класичний (до 1980-х рр.)</i>	Фінансова теорія, теорія портфеля	Ризик як імовірність фінансових втрат і коливань доходності	Інтеграція трактується як інструмент диверсифікації інвестицій
<i>Корпоративний (1980–2000-ті)</i>	Теорія фірми, агентська теорія	Ризик як результат управлінських рішень і конфліктів інтересів	Інтеграція розглядається як джерело ризиків втрати контролю та неефективності
<i>Інституціональний (2000-ті)</i>	Інституціональна економіка, теорія транзакційних витрат	Ризик формується через правові, контрактні та регуляторні обмеження	Інтеграція ускладнюється інституційною невизначеністю та зростанням транзакційних витрат
<i>Глобалізаційний (після 2010 р.)</i>	Теорії міжнародного бізнесу, корпоративної глобалізації	Ризик має системний і багаторівневий характер	Інтеграція супроводжується транснаціональними, валютними та ризиками національних юрисдикцій
<i>Сучасний</i>	Комплексні та поведінкові підходи	Ризик охоплює фінансові, агентські, інституційні та стратегічні компоненти	Інтеграція потребує багатовимірного управління економічними ризиками

Джерело: укладено авторами на основі узагальнення наукової думки [1;3;4;7;8]

Наведена в табл. 1 еволюція наукових підходів засвідчує поступовий перехід від вузького фінансового розуміння економічних ризиків до їх сучасного трактування як багатовимірного та системного явища, притаманного процесам корпоративної інтеграції акціонерних товариств у глобалізованій економіці. Якщо на ранніх етапах ризики інтеграції інтерпретувалися переважно крізь призму інвестиційної доходності та фінансової нестабільності, то подальший розвиток теорії корпоративного управління, інституціональної економіки та міжнародного бізнесу зумовив включення до аналізу управлінських, правових, агентських і транснаціональних чинників. Така трансформація наукових уявлень підтверджує необхідність формування комплексної теоретичної рамки ідентифікації економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств, що створює підґрунтя для подальшої їх систематизації та класифікації.

Систематизація наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств дає підстави розглядати зміну теоретичних уявлень про природу ризиків як результат не лише внутрішнього розвитку економічної науки, а й глибоких трансформацій глобального економічного середовища. Посилення транснаціональної мобільності капіталу, ускладнення корпоративних структур і зростання взаємозалежності національних економік зумовили переосмислення економічних ризиків як багатовимірного системного явища, що формується на перетині глобальних ринкових процесів та внутрішніх механізмів корпоративного управління.

У сучасній глобалізованій економіці корпоративна інтеграція акціонерних товариств уже не може розглядатися виключно як інструмент оптимізації фінансових результатів або зростання ринкової вартості. Інтеграційні процеси дедалі частіше супроводжуються комплексом ризиків, пов'язаних із інституційною неоднорідністю юрисдикцій, валютною волатильністю, геоекономічними зрушеннями та ускладненням транснаціонального корпоративного управління. За таких умов традиційні фінансові підходи до оцінювання ризиків поступово втрачають пояснювальну спроможність, трансформуючись у системне бачення ризику як результату взаємодії численних взаємопов'язаних чинників.

Концептуальне узагальнення цієї трансформації подано на рис. 2, який відображає послідовний перехід від класичного фінансового трактування економічних ризиків до сучасної системної парадигми аналізу корпоративної інтеграції акціонерних товариств. Запропонована модель демонструє, що на кожному етапі еволюції наукової думки змінювався не лише зміст поняття ризику, а й об'єкт його аналізу – від інвестиційної дохідності та фінансової стабільності до стратегічної узгодженості, корпоративного контролю та стійкості транснаціональних корпоративних структур.

Рисунок 2 – Трансформація наукових концепцій економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств в умовах глобалізації

Джерело: розроблено автором на основі узагальнення наукових підходів

Особливе місце у цій трансформації займає зміна механізмів корпоративного

контролю, пов'язана з міжнародними злиттями та поглинаннями. Розпорошення власності, зростання інформаційної асиметрії та ускладнення агентських відносин між менеджментом і акціонерами формують нову конфігурацію економічних ризиків, яка виходить за межі суто фінансових втрат і охоплює загрози втрати стратегічної узгодженості та ефективності управління в глобальних корпоративних об'єднаннях.

У сукупності зазначені процеси засвідчують формування нової наукової парадигми, у межах якої економічні ризики корпоративної інтеграції акціонерних товариств розглядаються як динамічний, багаторівневий і системно зумовлений феномен. Окреслена наукова парадигма створює теоретичне підґрунтя для подальшого розвитку концепцій стратегічного управління корпоративною інтеграцією в умовах зростаючої глобальної економічної нестабільності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Еволюція уявлень про природу ризиків відображає перехід від їх фінансово-орієнтованого трактування до сучасного системного розуміння, у межах якого економічні ризики формуються в результаті взаємодії глобальних ринкових процесів та внутрішніх механізмів корпоративного управління.

В умовах глобалізованої економіки корпоративна інтеграція акціонерних товариств супроводжується ускладненням структури економічних ризиків, зумовленим транснаціональною мобільністю капіталу, інституційною неоднорідністю юрисдикцій, трансформацією механізмів корпоративного контролю та посиленням агентських відносин. Сформована система економічних ризиків зумовлює необхідність застосування комплексних теоретичних моделей аналізу інтеграційних процесів у корпоративному секторі.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленням методологічних засад ідентифікації та аналізу економічних ризиків корпоративної інтеграції акціонерних товариств у глобальному середовищі, зокрема шляхом розроблення інтегрованих концептуальних моделей, що поєднують фінансові, інституційні та управлінські аспекти. Подальший розвиток зазначеного напряму наукових досліджень сприятиме формуванню теоретичної бази стратегічного управління корпоративними об'єднаннями в умовах зростаючої глобальної економічної нестабільності.

Список літератури

1. Дідовець І. В., Карпуніна М. С. Економічна ризикологія корпоративних інтеграційних процесів в управлінні акціонерними товариствами. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 2(72). URL: <https://www.evd-journal.org/download/2023/02/10-Didovets.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).
2. Коровін Ю. В. Концептуальні підходи до управління економічними ризиками корпоративної інтеграції акціонерних товариств. *Управління економікою: теорія та практика*. 2024. URL: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/handle/123456789/203484> (дата звернення: 01.12.2025).
3. Лозова Т. П., Колодинський С. Б., Сторожук О. В., Пітел Н. С. Економічні стратегії та ризики інноваційного управління інтеграційно-диверсифікаційними процесами корпоративних об'єднань. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2024. URL: <https://www.daemmt.odessa.ua/index.php/daemmt/article/view/511> (дата звернення: 01.12.2025).
4. Філіпішина Л. Ф. Визначення сутності економічної ризикології корпоративної інтеграції акціонерних товариств. *Економічний вісник Донбасу*. 2024. URL: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/da0534b1-db8b-45d7-a3fc-9fd0312a9381/content> (дата звернення: 01.12.2025).
5. Bevzenko K. S., Oleinikova O. O. Features of modern approach to the system of risk-business-structures management. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 1(11). URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n1.html> (дата звернення: 01.12.2025).
6. Conceptual Approaches to Managing Economic Risks of Corporate Integration of Joint-Stock Companies. *ResearchGate*. 2025. URL: https://www.researchgate.net/publication/391632878_Conceptual_Approaches_to_Managing_Economic_Risks_of_Corporate_Integration_of_Joint-Stock_Companies (дата звернення: 01.12.2025).

7. García-Nieto M., Bueno-Rodríguez V., Ramón-Jerónimo J. M., Flórez-López R. Trends and Risks in Mergers and Acquisitions: A Review. *Risks*. 2024. 12(9). URL:<https://www.mdpi.com/2227-9091/12/9/143> (дата звернення: 01.12.2025).
8. Vertakova Y., Vselenskaya I., Plotnikov V. Mergers and Acquisitions Risk Modeling. *Journal of Risk and Financial Management*. 2021. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/258555/1/jrfm-14-00451-v2.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).

References

1. Didovets, I. V., & Karpunina, M. S. (2023). Economic riskology of corporate integration processes in the management of joint-stock companies. *Ekinomichnyi visnyk Donbasu*, 2(72). <https://www.evd-journal.org/download/2023/02/10-Didovets.pdf> [in Ukrainian].
2. Korovin, Yu. V. (2024). Conceptual approaches to managing economic risks of corporate integration of joint-stock companies. *Upravlinnia ekonomikoju: Teoriia ta Praktyka*. <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/203484> [in Ukrainian].
3. Lozova, T. P., Kolodynskyi, S. B., Storozhuk, O. V., & Pitel, N. S. (2024). Economic strategies and risks of innovative management of integration and diversification processes of corporate associations. *Development of Rozvytok metodiv upravlinnia ta hospodariuvannia na transporti*. <https://www.daemmt.odesa.ua/index.php/daemmt/article/view/511> [in Ukrainian].
4. Filipishyna, L. F. (2024). Defining the essence of economic riskology of corporate integration of joint-stock companies. *Ekinomichnyi visnyk Donbasu*. <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/da0534b1-db8b-45d7-a3fc-9fd0312a9381/content> [in Ukrainian].
5. Bevzenko, K. S., & Oleinikova, O. O. (2014). Features of modern approach to the system of risk-business-structures management. *Ekonomika: realii chasu*, 1(11). <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n1.html> [in Ukrainian].
6. Conceptual Approaches to Managing Economic Risks of Corporate Integration of Joint-Stock Companies. (2025). *ResearchGate*. https://www.researchgate.net/publication/391632878_Conceptual_Approaches_to_Managing_Economic_Risks_of_Corporate_Integration_of_Joint-Stock_Companies [in English].
7. García-Nieto, M., Bueno-Rodríguez, V., Ramón-Jerónimo, J. M., & Flórez-López, R. (2024). Trends and risks in mergers and acquisitions: A review. *Risks*, 12(9). <https://www.mdpi.com/2227-9091/12/9/143> [in English].
8. Vertakova, Y., Vselenskaya, I., & Plotnikov, V. (2021). Mergers and acquisitions risk modeling. *Journal of Risk and Financial Management*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/258555/1/jrfm-14-00451-v2.pdf> [in English].

Nataliia Pitel, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Yurii Korovin, Postgraduate (student of the third (educational and scientific) level of higher education)
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Transformation of scientific concepts of economic risks of corporate integration of joint-stock companies under globalization

The article provides a theoretical analysis of the transformation of scientific concepts of economic risks related to the corporate integration of joint-stock companies in the context of globalization. The purpose of the study is to systematize the evolution of scientific approaches to the interpretation of economic risks arising in integration processes, as well as to identify key changes in understanding their nature, structure, and role in ensuring the stability of joint-stock companies in a globalized economic environment. Special emphasis is placed on the need to develop a coherent theoretical framework for the further analysis of risks associated with corporate integration.

The study applies methods of theoretical analysis, generalization, comparison, and systematization of academic sources. Classical and contemporary theories of risk, institutional and agency approaches, as well as concepts of corporate governance explaining the specificity of economic risks in the corporate integration of joint-stock companies are examined. The research reveals a shift in scientific focus from a predominantly financial interpretation of risk to a comprehensive understanding that incorporates institutional, managerial, market, and transnational dimensions of integration processes in the global economy.

The findings demonstrate that the transformation of scientific concepts of economic risks in corporate integration reflects the increasing complexity of corporate structures and interactions of joint-stock companies in the global environment. Contemporary theoretical approaches enable a more adequate identification of risks related to corporate control, agency conflicts, and the loss of economic efficiency of integration decisions. Further research should focus on the development of methodological tools for assessing economic risks of

corporate integration of joint-stock companies, taking into account the characteristics of global markets and the institutional environment.

economic risks, corporate integration, joint-stock companies, globalization, scientific concepts, transformation of economic thought, corporate governance.

Одержано (Received) 01.12.2025

Прорецензовано (Reviewed) 12.12.2025
Прийнято до друку (Approved) 23.12.2025